

Andrzej BUJAK*

WYBRANE ASPEKTY LOGISTYKI WOJSKOWEJ W MISJACH POKOJOWYCH

W niniejszej publikacji Autor przedstawia poszczególne zadania logistyczne w wojsku oraz jednostki odpowiedzialne za ich realizację w kontekście V zmiany Polskiego Kontyngentu Wojskowego w Iraku. Autor podaje również cenne wskazówki pod kątem udoskonalenia obsługi logistycznej przyszłych zmian PKW.

Gen. H. Norman Schwarzkopf, głównodowodzący operacją „Pustynna Burza” w 1991, w książce „Nie trzeba bohatera”¹, opisując przygotowanie do tej operacji, jak i same działania, jednoznacznie wskazał na rolę i znaczenie logistyki dla uzyskania sukcesu we współczesnych działaniach militarnych. Ta istotna i niedyskutowalna rola logistyki została nie tylko potwierdzona w trakcie kolejnej wojny w Iraku, ale stała się jednym z filarów prowadzenia działań stabilizacyjnych w tym kraju. Polski Kontyngent Wojskowy (PKW) biorący aktywny udział w tych działaniach, swój sukces zawdzięcza również w wielkim stopniu zabezpieczeniu logistycznemu, które realizowane było i jest w tych działaniach. Uzyskane w ramach każdej ze zmian PKW doświadczenia pozwalają nie tylko na stałe doskonalenie działalności logistycznej, ale są również przesłanką do wprowadzania wielu istotnych zmian w planowaniu i realizacji zabezpieczenia logistycznego w ramach wielu kolejnych misji pokojowych i stabilizacyjnych realizowanych przez Wojsko Polskie.

Zadania logistyczne w ramach Polskiego Kontyngentu Wojskowego (PKW) w Iraku realizowane są w ramach logistyki międzynarodowej oraz przez narodowe elementy logistyczne, przede wszystkim poprzez logistykę dywizji (oddziału G4) oraz narodowy element logistyczny NSE.

Podstawą przyjętego systemu międzynarodowego zabezpieczenia logistycznego jest MOU, umowa nabycia i usług wzajemnych (ACSA) oraz usługi w ramach programu LOGCAP.

* Dr hab. Andrzej BUJAK, rektor Międzynarodowej Wyższej Szkoły Logistyki i Transportu we Wrocławiu.

¹ SCHWARZKOPF H. Norman, *Nie trzeba bohatera*, Wyd. Ryton, Warszawa 1993 r.

Zadania logistyczne na rzecz międzynarodowej dywizji (MND CS - ang. Multinational Division Central South) dowodzonej przez polskie dowództwo realizowane jest przez organiczne pododdziały logistyczne dywizji (blog oraz armeński pluton transportowy), amerykańskiego kontraktora cywilnego (KBR) w ramach LOGCAP oraz poprzez 3 COSCOM (za pośrednictwem USLogCell) 16 Korpuśną Grupę Wsparcia (16CSG).

Zabezpieczenie socjalno-bytowe kontyngentu realizuje kontraktor cywilny rządu USA (KBR) na podstawie osobnego kontraktu na zabezpieczenie baz w operacji Iracka Wolność. KBR realizuje zakwaterowanie i żywienie pododdziałów, świadczy usługi w zakresie prania, obsługi kontenerów mieszkalnych i sanitarnych, a także zabezpiecza transport wewnątrz baz (poprzez użyczenie dywizji pojazdów nietaktycznych do codziennej eksploatacji). Zabezpieczenie socjalno-bytowe realizowane jest na bieżąco bez żadnych zakłóceń.

W zakresie zaopatrywania międzynarodowa dywizja (MND CS) uzyskuje dostawy:

- w klasie I (świeża żywność) - zabezpiecza KBR w ramach kontraktu z rządem amerykańskim (umowa w ramach programu LOGCAP);
- w klasie I (suche racje żywnościowe i woda butelkowana) - zabezpiecza 16 CSG zgodnie z porozumieniem ACSA;
- w klasie III (paliwa) - zabezpiecza KBR (MOGAS i DF-2) oraz 16 CSG (JP-8) - w ramach porozumienia ACSA;
- w klasie IV (materiały konstrukcyjne i Force Protection) - zabezpiecza 16 CSG oraz Contracting Office poprzez zakupy na rynku lokalnym;
- w klasie V (materiały wybuchowe) i w klasie VIII (materiały medyczne) - zabezpiecza 16 CSG w ramach porozumienia ACSA.

Zaopatrywanie to prowadzone jest na bieżąco bezpośrednio do baz dywizji. Za przyjmowanie, magazynowanie, utrzymanie, dystrybucję do jednostek międzynarodowej dywizji środków bojowych i materiałowych poszczególnych klas (CUI) jak również składanie meldunków w tym zakresie odpowiedzialnymi są:

- za klasę I - MRE (racje żywnościowe), woda butelkowana (normatyw 5-dniowe zapasy żywności (DOS)) - dowódcy baz ECHO i DELTA²,
- za klasę III - paliwa (normatyw 2 DOS) - KBR oraz w bazie ECHO za JP-8 - 16 CSG,
- za klasę III P, IV i V - batalion logistyczny (w ramach kolejnych zmian kompania logistyczna (klog), batalion dowodzenia i zabezpieczenia bdow i zab.).

Zapasy (CUI) w MND CS utrzymują się średnio na poziomie: MRE - 23-27 DOS, woda butelkowana - 8-12 DOS, paliwa: JP-8 - 30 DOS, DF-2 - 12 DOS i MG - 45 DOS. Ponadto normatyw w świeżej żywności, utrzymywanej przez KBR, wynosi 4 DOS, jednak w praktyce średnio utrzymywane jest 10-12 DOS. Materiały klas III P, IV i V utrzymywane są w ilościach, które w pełni zabezpieczają potrzeby międzynarodowej dywizji w ramach planowanych i doraźnie podejmowanych działań.

Dodatkowo elementy logistyczne MND CS utrzymują oprócz wyżej wymienionych środków zapasy dywizyjne: MRE, racje specjalne dla muzułmanów HALAL i Marc, wodę butelkowaną, paliwa płynne na własnych środkach transportowych, oleje, smary i płyny eksploatacyjne. Zapasy w pozostałych klasach zaopatrzenia pozostają w odpowiedzialności narodowej państw kontrybutorów.

Dodatkowym źródłem zaopatrzenia, zwłaszcza jeżeli chodzi o materiały zabezpieczające bieżącą realizację zadań przez sztab i pododdziały dywizji, są zakupy na rynku lokalnym realizowane

² Nazwy kodowe baz międzynarodowej dywizji. Baza „Echo” - Ad Diwniyah. Baza „Delta” - Al Kut.

za pośrednictwem Contracting Office. Źródłem finansowania dla tych zakupów jest fundusz O&M zarządzany przez komórkę C8 MNC-I (MNC-I - ang. Multinational Corp Iraq - Międzynarodowy Korpus w Iraku). Jednak, jak wynika z doświadczeń, ze względu na trudności w pozyskiwaniu zapasów na rynku lokalnym, okresowo występują pewne opóźnienia w realizacji tych dostaw.

Zabezpieczenie transportowe w strefie odpowiedzialności MND CS realizowane jest mniej więcej w ok. 10% przez batalion logistyczny i armeński pluton transportowy, natomiast w 90% przez kontraktora cywilnego KBR lub US Army. Zapotrzebowania na wsparcie transportowe jednostek składane są przez te jednostki do Wydziału Transportu i Ruchu Wojsk, komórki logistycznej G-4 MND CS. Po weryfikacji zapotrzebowań, wysyłane są one do amerykańskiej komórki transportowej (MLT).

W zakresie zabezpieczenia technicznego logistyka MND CS obsługuje ponad 630 pojazdów różnego typu, w tym 15 śmigłowców. Zabezpiecza również we współdziałaniu z jednostkami USA 83 samochody ciężarowo-osobowe wysokiej mobilności Hummer i 54 samochody średniej ładowności wysokiej mobilności armii amerykańskiej. Ponadto siły dywizji wykorzystują samochody cywilne: 54 samochody osobowo-terenowe, 66 samochodów pick-up, 19 ambulansów i 10 kołowych ciągników ewakuacyjnych³.

Zabezpieczenie techniczne dywizji realizowane jest poprzez poszczególne państwa (kontrybutorów) w ramach odpowiedzialności narodowej. Działania te koordynowane są przez Wydział Techniczny dywizyjnej logistyki (G-4) w razie potrzeby udzielenia pomocy (ewakuacji sprzętu) w sytuacjach szczególnych. Do celów ewakuacji sprzętu wykorzystywane są kołowe ciągniki ewakuacyjne KBR. Remonty sprzętu narodowego pozostają jednak w odpowiedzialności poszczególnych państw - uczestników misji.

Zadania obsługowo-remontowe na rzecz pojazdów armii amerykańskiej, będące w użytkowaniu Sił Koalicyjnych Dywizji, realizowane są przez dwie amerykańskie grupy remontowe (MST), rozmieszczone w bazie ECHO i DELTA. Plan prowadzenia obsług jest opracowywany przez Wydział Techniczny G-4.

Drugi filar (narodowy) zabezpieczenia logistycznego realizowany jest przede wszystkim poprzez logistykę dywizji (wydział G-4) oraz narodowy element logistyczny NSE. Na szczeblu PKW organem odpowiedzialnym za prowadzenie gospodarki materiałowej, jak również prowadzenie zaopatrzenia poszczególnych elementów strukturalnych MND CS jest Narodowy Element Wsparcia - NSE. Organ ten jest podległy bezpośrednio dowódcy PKW. Organem zaopatrującym PKW w zakresie odpowiedzialności narodowej jest 10 Brygada Logistyczna w Opolu.

Zabezpieczenie materiałowe PKW kierowane przez szefa Logistyki PKW będącego jednocześnie szefem G-4 MND CS realizowane było na dwóch poziomach: PJW - szczebel pododdziałów gospodarczych i NSE na szczeblu PKW Irak.

W rejonie misji poziom zapasów i urzutowanie środków bojowych i materiałowych (śbim) oraz technicznych środków materiałowych (tśm) będących odpowiedzialności narodowej utrzymywano:

- w klasie I - żywność: 5-dniowe zapasy żywności i wody butelkowanej, w tym 2 rdz „S” i 3 rdz „WS” - utrzymywano tylko w NSE;
- w klasie II - umundurowanie, wyposażenie osobiste: zgodnie z przepisami narodowymi oraz 30 % zapas przedmiotów zaopatrzenia mundurowego liczony na stan etatowy PKW, w tym utrzymywano: 7% w PJW, 23% w NSE;
- w klasie III - materiały pędne i smary: zapas paliwa przy sprzęcie w całym PKW; 90-dniowe zapasy specyfików olejowo-smarowych i produktów specjalnych, w tym 45-dniowe zapasy użytku bieżącego utrzymywano w NSE;

³ Sprzęt ten stanowi własność kontraktora rządu USA (KBR) i jest użytkowany w ramach zakontraktowanych usług programu LOGCAP.

- w klasie V - środki bojowe - 30-dniowe zapasy, w tym utrzymywano: 7-dniowe zapasy w PJW, 23-dniowe zapasy w NSE;
- w klasie IX - techniczne środki materiałowe - 30-dniowe zapasy.

Dostawy zaopatrzenia z 10 BLog do NSE realizowano głównie poprzez mosty powietrzne relacji Wrocław - TALILL.

Zgodnie z planem przydziałów gospodarczych V zmiana PKW posiadała 5 jednostek o statusie PJW, które były odpowiedzialne za prowadzenie zaopatrzenia przydzielonych pododdziałów i stanów osobowych, i były to:

- batalion dowodzenia posiadający dodatkowo na zaopatrzeniu dowództwo i sztab dywizji, pluton ŻW, trzy zespoły doradczo-szkoleniowe, CIMIC,
- batalion manewrowy posiadający na zaopatrzeniu dowództwo 1 BCT, sekcję ŻW,
- 1 batalion zmechanizowany posiadający na zaopatrzeniu dwa zespoły doradczo-szkoleniowe, sekcję ŻW,
- batalion logistyczny posiadający na zaopatrzeniu zgrupowanie nr 2.
- NSE.

Realizatorami zabezpieczenia na poziomie PKW byli szefowie służb oraz pluton zaopatrzenia NSE. Batalion logistyczny realizował zadania w układzie narodowym na korzyść PKW tylko w zakresie remontu i obsługi sprzętu krajowego jak również zadania transportowe i przeładunkowe. Na szczeblu PJW zadania zabezpieczenia realizowali szefowie służb bądź osoby do tego wyznaczone wraz z organicznymi pododdziałami logistycznymi.

Realizacja zaopatrzenia w relacji NSE - PJW realizowana była poprzez wydawanie - pobieranie zaopatrzenia z magazynów NSE dla PJW, a następnie PJW prowadziły dystrybucję do pododdziałów i stanów osobowych zgodnie z planem przydziałów gospodarczych.

W zakresie transportu PKW dysponuje jedynie drużyną transportową i drużyną przeładunkową plutonu zabezpieczenia NSE. Pododdziały te zabezpieczają funkcjonowanie NSE. Dla realizacji transportów wycofywanego UiSW oraz sprzętu i wyposażenia zbudnego, niezbędne jest korzystanie z usług transportowych KBR. Sytuacja ta będzie miała miejsce również w kolejnych zmianach.

Zadania zabezpieczenia technicznego w zakresie remontów realizowane były na dwóch poziomach: na poziomie PJW przez organiczne pododdziały remontowe: drużyny remontowe kompanii i plutony remontowe batalionów .

Obsługiwanie techniczne UiSW prowadzone były przez bezpośrednich użytkowników oraz pododdziały remontowe szczebla PJW. Zadania ewakuacji sprzętu (zabezpieczenie konwojów PJW) były realizowane ciągnikami ewakuacyjnymi (recovery), użyczonymi przez KBR poszczególnym PJW. Z kolei sprzęt uzbrojenia oraz sprzęt specjalistyczny wymagający remontu wyższego rzędu kierowany był do kraju.

Zespoły i techniczne środki materiałowe były dostarczane z kraju w rejon misji transportem lotniczym (w ramach comiesięcznych „mostów powietrznych”) oraz morskim na podstawie zapotrzebowań NSE. Ponadto NSE kupowało na rynku lokalnym dostępne środki.

Tak zorganizowane zabezpieczenie logistyczne pozwoliło V zmianie PKW Irak sprawnie i z dużym powodzeniem realizować powierzone zadania w okresie od 10 lipca 2005 do 10 lutego 2006. 14 różnych narodowości, ponad 2500 żołnierzy, najpierw w trzech zasadniczych bazach (Camp Echo, Camp Charlie i Camp Delta), a później w dwóch (Camp Echo i Camp Delta), realizowało szereg trudnych i wymagających wielkiego zaangażowania i profesjonalizmu zadań.

Misja miała charakter szkoleniowo-stabilizacyjny, realizacja zadań szkoleniowych przez Zespoły Szkoleniowo-Doradcze stanowiła jedno z najważniejszych zadań V rotacji PKW Irak.

Szczególnym wyzwaniem nie tylko dla oficerów MiTT, ale również dla całej międzynarodowej dywizji było uwzględnienie wszystkich uwarunkowań procesu szkolenia, przede wszystkim faktu, że równocześnie z realizowanym szkoleniem, jednostki armii irackiej prowadziły realne operacje. Również i nasza dywizja (MND CS) w tym czasie przeprowadziła 69 operacji.

Działanie żołnierzy MND CS w trudnych, bojowych warunkach umożliwiło nie tylko weryfikację posiadanych umiejętności, ale również uzyskanie nowej jakości w zawodowym i profesjonalnym przygotowaniu. Pozwoliło także na pozyskanie wielu praktycznych doświadczeń, analityczne i krytyczne spojrzenie na wiele kwestii. W tym uzyskanie wielu ciekawych i istotnych doświadczeń i wniosków z obszaru działalności logistycznej. Sądzić bowiem należy, że szczerze krytyczne, ale nie krytykanckie przedstawienie wielu trudnych problemów i kwestii związanych z zabezpieczeniem i bieżącą działalnością logistyczną, przyczynić się może do uzyskania nowej jakości w działaniach nie tylko kolejnych zmian PKW Irak, ale również innych kontyngentów naszych Sił Zbrojnych działających poza granicami kraju. Wskazać również należy na pewne rozwiązania, które mogą być implementowane w kraju.

Doświadczenia uzyskane w ramach V zmiany PKW Irak pozwalają na sformułowanie wielu wniosków, które w istotny sposób mogą wpłynąć na działalność organów logistycznych w ramach misji pokojowych i stabilizacyjnych. Zmiana charakteru zadań w ramach tej rotacji w stosunku do poprzednich wymagała uelastyczenia działalności logistyki. Logistyka dywizji (G-4) zrealizowała z powodzeniem stojące przed nią zadania, pomimo licznych trudności i dużej dynamiki zmian, szczególnie w zakresie struktur i dyslokacji komponentów dywizji. W ramach tych rotacji PKW Irak zmieniła się jednak struktura zużycia środków materiałowych, gdzie w przypadku V rotacji zdecydowana większość materiałów tzw. CUI (common use item) była używana na utrzymanie baz, a nie, jak w poprzednich zmianach, na prowadzenie działalności operacyjnej.

Struktura organizacyjna Oddziału G-4 dywizji oraz podział obowiązków na poszczególne wydziały były generalnie adekwatne do przypisanych logistyce MND CS zadań. Jednakże, jak wynika z uzyskanych doświadczeń, Wydział Planowania Logistycznego powinien być lepiej przygotowany do pełnienia funkcji koordynatora działań G-4 i łącznika z innymi oddziałami sztabu. Z tych samych doświadczeń również wynika, że niezbędna jest komórka ds. Irackich Sił Bezpieczeństwa (ISB), która przejmie wszystkie zadania w zakresie zabezpieczenia logistycznego tych sił. W okresie działalności V zmiany potrzeba taka szczególnie dała się zauważyć.

Wnioski należy wyciągnąć również z działań logistycznych w dziedzinie budowy ISB. Należy tu zwrócić uwagę na konieczność podejmowania bardzo dużej liczby różnego typu przedsięwzięć logistycznych związanych z zabezpieczeniem procesu rozwoju Irackich Sił Bezpieczeństwa. Pomimo że istnieją tam podmioty logistyczne, nie są one wydolne, a ich działalność wymaga dalszego nadzoru i wsparcia ze strony koalicji. Logistyka odgrywa kluczową rolę w zakresie wyposażania tych sił, a zespoły doradczo-szkoleniowe powinny pełnić rolę doradcy w budowie systemu logistycznego zgodnie z przyjętymi założeniami MNF-I.

Realizując założenia budowy systemu logistycznego ISB, G-4 nie miało praktycznie wpływu na tempo ich wyposażania oraz na rozdział sprzętu etatowego (MTOE) wśród jednostek zarówno 8 Dywizji, jak i Straży Granicznej (IBP). Jednakże, ścisłe współdziałanie z komórkami organizacyjnymi MNSTC-I, MNC-I, Rejonową Składnicą Zaopatrzenia (BSU) i G-4 8 Dywizji Piechoty armii irackiej pozwalało na prowadzenie stałego nadzoru rozwoju tych sił i przepływu wyposażenia dla nich. Wymagało to jednak podejmowania wielu doraźnych i ponadplanowych działań logistycznych.

Logistyka dywizji w pełni i z powodzeniem realizowała zadania zabezpieczenia logistycznego. Sprawne i podejmowane z odpowiednim wyprzedzeniem działania spowodowały, że w czasie

V zmiany nie było żadnych problemów związanych z zabezpieczeniem transportowym, w tym również realizowanych przez kontraktora cywilnego.

Pomimo osiągniętych wielu sukcesów, zebrane doświadczenia z działalności logistycznej w ramach V zmiany PKW Irak pozwoliły na sformułowanie kilku istotnych wniosków pozwalających usprawnić działania elementów logistycznych w ramach kolejnych zmian wysyłanych do Iraku. W ramach VI zmiany PKW Irak jak i kolejnych, Oddział G-4 (logistyka dywizji) powinien realizować w większym stopniu zadania wynikające z opracowanych stałych procedur operacyjnych (SOP) jako komórka Międzynarodowej Dywizji, nie angażując się w sprawy logistyki całego kontyngentu (PKW), jest to bowiem zasadnicze zadanie Narodowego Elementu Zaopatrzenia (NSE). Niezwykle istotne jest nie tylko precyzyjne rozdzielenie kompetencji i zadań tych dwóch elementów logistycznych, ale również ustalenie zasad ich współdziałania. Tylko takie podejście zapewni nam pełną i właściwą realizację zabezpieczenia logistycznego w ramach kontyngentu oraz pełny udział G-4 w realizacji zadań sztabu (planowania i prowadzenia operacji). Dokonanie takiego podziału pozwoli również na lepszy dobór kadry logistycznej do obu tych elementów oraz lepsze ich przygotowanie, co umożliwi uzyskanie jeszcze lepszemu realizacji zabezpieczenia logistycznego.

Należy udoskonalić system ewidencji wszystkich zapasów nabywanych w ramach systemu ACSA i znajdujących się w magazynach MND CS.

Jak wynika z uzyskanych doświadczeń, niezbędne jest przeprowadzenie szkolenia z osobami odpowiedzialnymi za gospodarkę zapasami campowymi oraz dywizyjnymi, najlepiej w ramach przygotowania do misji lub zaraz po przylocie.

Uporządkować należy również kwestie związane ze sprawozdawczością. Powinny być opracowane określone wzory meldunków i sprawozdań wysyłanych do kraju oraz określony jeden ich odbiorca. Ponieważ meldunki są opracowywane przez różne komórki, przetwarzane i rozsyłane do różnych instytucji, powoduje to przekazywanie niekiedy niesprawdzonych i, niestety, różnych danych.

Należy ujednoczyć nazewnictwo i elementy grup sprzętu, czyli jasno określić zasady zaliczania różnego rodzaju sprzętu do poszczególnych grup zarówno według nomenklatury polskiej, jak i angielskiej, co w efekcie pozwoli uniknąć różnych nieścisłości w sporządzanych meldunkach i sprawozdaniach.

Nadzór nad wyposażaniem i realizacją dostaw dla Irackich Sił Bezpieczeństwa (ISB) wymaga szczególnego zaangażowania ze strony logistycznych oddziałów G-4 dla zapewnienia ich kompletności i terminowości. W związku z powyższym, należy bardziej precyzyjnie ustalić zakres współdziałania tej komórki z innymi podmiotami szczebla dywizji, uczestniczącymi w procesie rozwoju ISB. Takie zadania powinny być sprecyzowane w SOP, a logistycy odpowiednio przygotowani do realizacji tego zadania.

Wiele wątpliwości budzi przyjęta rola i struktura NSE, szczególnie w kontekście zadań realizowanych przez organiczne komórki dywizji. Wszystkie zadania zrealizowane wyłącznie na rzecz zabezpieczenia logistycznego PKW powinny być ulokowane w NSE. Batalion logistyczny szczebla dywizji powinien zabezpieczać jedynie funkcje wspólne dla całej struktury wielonarodowej, takie jak zapas dywizyjny, dystrybucja środków materiałowych, wsparcie transportowe.

Obsługa i remont pojazdów powinny być ulokowane w NSE. Niedopuszczalne jest utrzymywanie znacznych nadwyżek zapasów i UiSW w pododdziałach bojowych, bo nie posiadają one adekwatnych struktur logistycznych i ogranicza to ich zdolność do działania. Wszelkie nadwyżki czy też rezerwy w UiSW powinny być utrzymywane wyłącznie w NSE.

Również złą praktyką jest rotacja NSE w tym samym czasie, co pozostała część rotacji PKW. Uniemożliwia to właściwe rozliczenie PJW, trudności w przeformowaniu lub likwidacji pododdziałów między zmianami. Ściśle należy trzymać się zasady „NSE dla PJW”, a nie odwrotnie.

Kadra w NSE powinna posiadać doświadczenie misyjne, ale przede wszystkim posiadać wiedzę w zakresie swojej działalności (szczególnie szefowie sekcji, służb, którzy są w pełni odpowiedzialni za prowadzenie gospodarki materiałowej). Dla tych osób nie może być tematów „tabu” w zakresie ich działalności. Podobny wymóg dotyczy osób funkcyjnych prowadzących gospodarkę materiałową w PJW. Kierowanie do tych zadań kadry nieprzeszkolonej i bez wiedzy praktycznej prowadzi do poważnych szkód w mieniu wojskowym, obciążających niepotrzebnie żołnierzy wykonujących zadania bojowe. NSE, jako oddział gospodarczy w misji, musi posiadać wszystkie niezbędne osoby funkcyjne, zarówno etatowe, jak i nieetatowe (metrologów, energetyków itp.), wyznaczone rozkazem dowódcy 10 Brygady Logistycznej, odpowiedzialne za prowadzenie gospodarki w misji.

Należy pamiętać, że logistyka wykonuje zadania w warunkach działań wojennych tak samo, jak pododdziały bojowe. Sprzęt logistyczny (zwłaszcza środki transportowe, ciągniki ewakuacyjne) powinien być opancerzony. Należy również wprowadzić zasadę, że logistyka posiada organiczne zdolności do wykonywania konwojów, tzn. własne eskorty.

Oprócz wskazanych już wniosków, których przyjęcie i realizacja może w zasadniczy sposób wpłynąć na sprawność działań logistycznych w ramach kolejnych misji, równie istotnym czynnikiem jest implementacja i wykorzystanie uzyskanych doświadczeń i przyjętych rozwiązań w trakcie działań w rejonie misji do realizacji zadań zabezpieczenia logistycznego w kraju.

Doświadczenia nabyte w ramach działalności organów logistycznych podczas misji w Iraku pozwalają zasugerować wprowadzenie w Wojsku Polskim cywilnego wykonawcy, o charakterze podobnym do KBR. Wykonawca ten powinien dysponować odpowiednim zapleczem personalnym i technicznym (flatbety, zestawy niskopodwoziowe, wózki widłowe, kontenery, żurawie) umożliwiającym sprawny załadunek, rozładunek kontenerów oraz UiSW, a także przemieszczenie wojsk na dalszą odległość.

Istotnym i bardzo korzystnym rozwiązaniem w zakresie możliwości transportu środków bojowych i materiałowych oraz ich przechowywania jest szersze zastosowanie paletyzacji i konteneryzacji, jak również mechanizacja prac przeładunkowych. Ułatwia to w zdecydowany sposób wszystkie operacje transportowo-magazynowe, co jest szczególnie istotne w przypadku masowych dostaw zaopatrzenia.

Z punktu zaopatrywania i świadczenia usług dla wojsk, rozwiązanie, które szczególnie warte jest wprowadzenia, to powierzenie firmom cywilnym spraw związanych z żywieniem i świadczeniem pozostałych usług socjalno-bytowych na rzecz wojska, jak zakwaterowanie, usługi kąpielowe oraz zapewnienie właściwych warunków sanitarno-higienicznych. Doświadczenia uzyskane ze współpracy z amerykańskim kontraktorem cywilnym KBR jednoznacznie wskazują na zasadność i celowość takich działań. Mobilne zaplecze takiego usługodawcy pozwalałoby na uniknięcie szeregu kosztów ponoszonych przez wojsko na utrzymanie infrastruktury zarówno w garnizonach, jak i w ośrodkach szkolenia poligonowego.

Również istotnych wniosków do implementacji w kraju dostarczył realizowany w ramach misji system obsługi sprzętu amerykańskiego. Jest on bardzo przejrzysty i w pełni sprawdził się w warunkach misji. Cały ten system, jak również wiele jego elementów, mógłby znaleźć zastosowanie w kraju, a szczególnie w operacjach pokojowych prowadzonych przez Siły Zbrojne RP. System ten oparty jest na wykonywaniu obsługi, w szczególności pojazdów, nie według przejechanych kilometrów, ale czasookresu eksploatacji. Pojazdy poddawane są systematycznym obsługom po określonym czasie (2 razy w miesiącu), bez względu na ilość przejechanych kilometrów przez specjalistów pododdziału remontowego MST (Maintenance Support Team). Szczególnie zasadne jest przyjęcie takiego rozwiązania w aspekcie sprzętu specjalnego, w którym użytkowane jest nadwozie, pojazd bazowy jest tylko środkiem transportu (nośnikiem). Pododdział użytkujący sprzęt jest zobowiązany dostarczyć samochód w ściśle określonym terminie do przeglądu, gdzie

przechodzi gruntowne sprawdzenie. W przypadku stwierdzenia niesprawności, sprzęt ten zostaje usprawniony lub skierowany do naprawy wyższego rzędu.

Bezwzględnie należałoby wprowadzić do użytkowania w WP typowe pojazdy ewakuacji technicznej, co jest niezbędnym elementem zabezpieczenia realizacji konwojów w każdej misji (w pododdziałach PKW użytkowane są pojazdy recovery używane przez amerykańskiego kontraktora - KBR).

W siłach zbrojnych należy wprowadzić zasady gospodarki materiałowej w warunkach wojennych. Przepisy obowiązujące w czasie pokoju nie przystają do tych potrzeb. Przykładem, w sposób negatywny wpływającym na realizację zadań przez dowódców, jest brak możliwości wsparcia państw koalicyjnych w sprzęt i środki bojowe ze względu na istniejące unormowania prawne.

Sukces V zmiany PKW Irak to przede wszystkim realizacja wielu trudnych zadań w realnych warunkach bojowych bez strat osobowych. Jest to wynikiem nie tylko bardzo dobrego przygotowania V zmiany, ale również właściwie realizowanego procesu zabezpieczenia logistycznego. W wyniku wielowymiarowych działań, jakie prowadziły pododdziały i oddziały dywizji, siły i środki logistyczne, ponad 1400 polskich żołnierzy nie tylko mogło zweryfikować swoje profesjonalne przygotowanie, ale również uzyskać niezwykle cenne doświadczenia, które będzie można wykorzystać w ich dalszej służbie w kraju. Nasze Siły Zbrojne pozyskały kolejne rzesze żołnierzy, w tym dużą grupę logistyków, którzy sprawdzili się w bojowych warunkach. Potrafią nie tylko działać w skrajnie trudnych warunkach, ale swoim profesjonalizmem, zaangażowaniem i postawą dowiedli, że mogą być wzorem dla innych. Na podkreślenie zasługuje również fakt, że wielu z nich w toku misji znacznie poszerzyło swoje zawodowe i profesjonalne kwalifikacje, zdobywając dodatkowe umiejętności, w tym również językowe.

V zmiana PKW Irak odniosła sukces. Za tym krótkim stwierdzeniem kryje się ciężka praca wielu oficerów i żołnierzy, nie tylko typowo bojowych, ale również logistycznych. Uzyskane w trakcie tej misji doświadczenia mają niezwykle użyteczny charakter, który częściowo będzie można wykorzystać w kraju i w znacznie większym stopniu w trakcie innych misji pokojowych.

Naszym wkładem w stabilizację sytuacji w Iraku jest realizacja 240 projektów o wartości ponad 16,5 mln \$. Ponadto kolejnych 38 projektów o łącznej wartości 5,7 mln \$ znajduje się w różnej fazie realizacji. Główny wysiłek został skoncentrowany na elektryfikacji oraz rozbudowie ujęć wody i jej dystrybucji. Za tymi działaniami kryje się również olbrzymi wysiłek komórek logistycznych.

Zmiana charakteru misji na szkoleniowo-stabilizacyjną, intensyfikacja szkolenia Irackich Sił Bezpieczeństwa oraz budowa nowych koszar, ich wyposażanie, jak i wyposażanie jednostek irackich w sprzęt bojowy stała się kolejnym, bardzo istotnym, z powodzeniem zrealizowanym zadaniem, w którym niezwykle istotny udział miały pododdziały i komórki logistyczne dywizji. Zebrane w tym zakresie doświadczenia mają niemal unikalny charakter.

Kolejnym wyzwaniem dla logistyków były operacje związane z wyborami i referendum w Iraku. Dobra organizacja zabezpieczenia referendum i wyborów spowodowała, że w obu przypadkach praktycznie nie odnotowano żadnych zakłóceń oraz strat wśród żołnierzy naszej dywizji oraz sił irackich i ludności cywilnej.

V zmiana nie tylko prowadziła operacje bojowe. Jedną z bardziej skomplikowanych operacji z logistycznego jak i operacyjnego punktu widzenia była redyslokacja rejonu odpowiedzialności, która była prowadzona pod koniec 2005 roku.

Wielonarodowa dywizja ze względu na redukcje stanu osobowego zmuszona była oddać prowincję Babil dywizji Bagdad. W związku z tym część sił dywizji przemieszczono z bazy CHARLIE w prowincji Babil do baz ECHO i DELTA. Również z punktu widzenia „force protection”

było to bardzo skomplikowane przedsięwzięcie, które nie tylko wymagało szczegółowego planowania w Iraku, ale i powodowało potrzebę uzgadniania sposobu i miejsca przemieszczenia poszczególnych kontyngentów ze sztabami generalnymi państw je wyznaczających. Mimo dużego rozmachu przedsięwzięcia i wynikającego z niego zagrożenia, przemieszczenie odbyło się sprawnie i bez strat. Do tego sukcesu niewątpliwie przyczynili się logiści, ich wysiłek jak i zasługi w tym sukcesie są trudne do wycenienia.

Misja iracka dla wszystkich żołnierzy zmiany PKW Irak była szczególnym wyzwaniem. Stworzyła warunki do wypracowania rozwiązań przydatnych we wszystkich dziedzinach polowego funkcjonowania wojsk.

Stworzone zostały nowe procedury użycia wojsk w różnych sytuacjach operacyjnych, nadmienię tu chociażby procedurę użycia odwodów, tak zwanych QRF; udoskonalone zostały procedury zaopatrywania wojsk; stworzono nowy wymiar działań powietrzno-lądowych. Dzięki szerokiemu zastosowaniu śmigłowców, dowódcy i żołnierze zdobyli doświadczenie w ich wykorzystaniu; mieliśmy okazję wypracowania rozwiązań z zakresu ewakuacji medycznej, tak zwanego MEDAVAC - wykorzystanie tych doświadczeń uratowało życie wielu żołnierzom.

Nowe, udoskonalone procedury powstawały nie tylko na bazie działań V zmiany PKW Irak, bowiem żołnierze tej zmiany współdziałali w warunkach bojowych z najlepszymi armiami na świecie. Możliwość prowadzenia operacji z pododdziałami amerykańskimi była szczególnie cennym doświadczeniem.

Misja iracka zaowocowała również wprowadzeniem do wojsk nowych egzemplarzy sprzętu, który sprawdził się w działaniach taktycznych. Wprowadzono masowo nowe typy celowników optycznych, które wydatnie podniosły skuteczność ognia broni strzeleckiej.

Mówiąc o technice, nie możemy pomijać bezcennego doświadczenia, jakie zdobyli żołnierze, intensywnie eksploatując sprzęt w warunkach bojowych. Przy wykonywaniu zadań w Iraku zostały sprawdzone struktury organizacyjne naszych pododdziałów oraz ich przydatność w warunkach walki o małej intensywności. To doświadczenie z pewnością zaowocuje podczas tworzenia polskich kontyngentów wojskowych w przyszłości.

Dostrzegając korzyści wynikające z faktu udziału Sił Zbrojnych w misji irackiej, szczególnie trzeba podkreślić doświadczenie, jakie zdobyli dowódcy i żołnierze wszystkich szczebli, w tym również dowódcy i żołnierze komórek logistycznych. W trakcie V zmiany PKW Irak każdy z nich miał okazję sprawdzić swoje umiejętności w ekstremalnie trudnych warunkach, których w żaden sposób nie można wytworzyć na placach ćwiczeń. W czasie operacji z sojusznikami, oficerowie i podoficerowie mieli okazję uczyć się, podpatrywać nowe rozwiązania i weryfikować swoje poglądy.

Reasumując, misja w Iraku była testem dla ludzi, techniki, struktur i procedur - który został pozytywnie zdany. V zmiana PKW Irak osiągnęła bardzo wiele, w pełni zrealizowała stojące przed nią jako misją szkoleniowo-stabilizacyjną zadania. Nie ulega żadnej wątpliwości, że ten sukces jest w dużym stopniu zasługą sprawnie działającej logistyki.

BIBLIOGRAFIA

- [1] Army Field Manual tom IV, *Działania w warunkach specyficznych*, część 3 Działania na pustyni, Londyn 1993.
- [2] BIELECKI S., *Pustynna Burza*, Warszawa 1991.
- [3] BUJAK A., *Certyfikacja 8 Dywizji Piechoty Armii Irackiej*, Wojska Lądowe nr 1(138), styczeń 2006 r.
- [4] BUJAK A., *Zadania wojsk lądowych w ramach reagowania kryzysowego*, Zeszyty Naukowe WSOWLąd 4(134) październik- grudzień 2004 r.
- [5] BUJAK A., *Zespoły doradczo-szkoleniowe (MiTT)*, Wojska Lądowe, nr 21(134), listopad 2005 r.

- [6] BUJAK A., *Nowe koncepcje i sposoby angażowania bojowego jednostek wojsk lądowych w sytuacjach kryzysowych*, AON, Warszawa 2003 r.
- [7] BUJAK A., *Zadania Wojsk Lądowych w operacjach pokojowych*, [w:] *Międzynarodowe operacje pokojowe*, red. D. KOZERAWSKI, AON, Warszawa 2003 r.
- [8] FM 90-3 *Desert Operations*, Headquarters, Department of the Army, The Marine Corps Washington 1993.
- [9] NATO Doctrine for Peace Support Operations. Bruksela 1994.
- [10] *Nie tylko pustynia*, Polska Zbrojna nr 12, Warszawa marzec 2003.
- [11] *Operacja „Iracka Wolność”*, materiały z konferencji naukowej, Warszawa, AON 2003 r.
- [12] *Operations Land and Tactical Air: Peacekeeping Operations*. Podręcznik Kanadyjskich Sił Zbrojnych. 1995.
- [13] *Peace Operations*. Field Manual. Headquarters, Department of the Army. Washington DC, 30 December 1993.
- [14] TYSZKIEWICZ A., *Operacje stabilizacyjne na przykładzie Polskiej Dywizji w Iraku*, Bellona, Warszawa 2005 r.

SUMMARY

In this publication the Author presents particular logistics tasks in army and units responsible for it's realisation in the context of the Fifth change of the Polish Military Contingent in Iraq. The Author gives also valuable guidelines useful for improving the logistic services of future Polish Military Contingents.

Recenzent: dr hab. inż. Zenon Zamiar, prof. MWSLiT